

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

<p>ATTONDE ARG.</p> <p>No 12</p>	<p>Prenumerationspris:</p> <p>Helt år Emk. 200:— Halvt „ „ 125:—</p> <p>I utlandet:</p> <p>Helt år Emk. 350:— Halvt „ „ 200:—</p>	<p>Utkommer alla onsdagar</p> <p>Redaktion:</p> <p>Svenska Folkförbundet Ansv. red.: M. Westerblom Reval, Riddaregatan 3.</p>	<p>Annonspris enligt överenskom- melse.</p> <p>För längre annonse- ring beviljas rabatt.</p>	<p>25 mars</p> <p>1925</p>
--------------------------------------	---	---	--	----------------------------

MINNEN FRÅN MIN SKOLTID.

Denna beskrivning av skolväsendet och hur det sköttes, är inte avsedd som någon direkt förebråelse gentemot de i texten omtalade personerna, utan jag vill blott i korthet beskriva tillvägagångssättet i skolan, på den tiden jag var lärjunge.

Man väckes redan tidigt på morgonen för att hinna till skolan i tid. Vägen är ganska lång och besvärlig att taga sig fram på, särskilt då det är mycket snö. En morgon, när jag vaknade, kände jag mig tröttare än vanligt. Jag hade under föregående kväll varit ute och åkt skridskor, och antagligen var det därför, jag nu kände mig outvilad. Men det kunde ingen hjälpa, jag måste upp i vilket fall som helst. Det kom ej ens på fråga att stanna hemma, fast man var lite trött.

Tänk hur skönt det skulle vara att ligga, ifall man inte vore tvungen att stiga upp och gå i skolan. Men funnes inga skolor, finge man ju ej lära sig någonting. Jag steg upp ur sängen gick till fönstret och kastade en blick utåt. Nu var det helt olikt sig ute mot föregående kväll. Under den gångna natten hade

det fallit ganska mycket snö, och östanvinden tjöt kring knutarna. „I dag kommer det säkert bliva besvärligt att taga sig fram genom drivorna“, tänkte jag.

Sedan frukosten var undanstökad, tog jag min „skolkast“ och gick ut på bygatan, där vi byns skolungdom brukade samlas för att sedan gemensamt gå till skolan.

Redan på förstukvisten möttes jag av en frisk kall vind. Snön yrde kring knuten och över fälten flög den som höstmoln undan stormarna. Vi samlades på samma ställe, som vanligt och på den bestämda tiden. Alla såga frusna och olustiga ut, men ingen ville tillstå att han frös eller icke ville gå till skolan. Pojkarna gingo i teten och flickorna därefter. Det var naturligtvis att gå först, när inga spår funnos. Hade vägarna blivit plogade, skulle man kunnat färdas mycket bekvämare. Men som snöplogning på landsvägarna inte förekommer, blir det ganska besvärligt att taga sig fram, trots att vägsträckan inte är så lång.

När vi gått ungefär halvvägs, började en del bliva trötta och föreslogo, att vi skulle vila. Det kom inte på fråga, att en del av

sällskapet skulle fortsätta och lämna de trötta åt sitt öde. Vi satte oss alla under en stor gran, som reste sig stolt och majestätisk vid sidan av den slingrande landsvägen. Trädets krona vajade för vinden, men vid dess rot kändes det tämligen lugnt. Även marken under granen var förhållandesvis fri från snö.

Ingen av oss hade klocka på sig, så vi visste ej vad tiden led, och hur lång stund det ännu var kvar innan skolan började. Förresten behövde vi inte någon klocka, ty ingen av oss visste huru dags skolan började, när inget schema (arbetsordning) fanns varken i skolsalen eller hemma. Efter en stunds paus fortsattes marschen, och vi närmade oss skolhuset just som vintersolen skytmade över trädtopparna i sydost.

„Skolan har börjat“, hörde jag någon i hopen säga. Allas ögon riktades mot skolsalsförrstret. Mycket riktigt. Där sutto barnen på sina respektiva platser och „magisterns“ ansikte skytmade bakom katedern. Vad stod nu att göra? Skulle vi stanna utanför till timmens slut och vad skulle „magistern“ säga. Vi bestämde oss för att gå in. Sakta

öppnades dörren, men dock inte ljudlöst. Vi stannade innanför dörren och hälsade, men vår hälsning besvarades knappast. I stället för att få sätta sig i bänken och vila ut efter den långa och besvärliga promenaden, fingo vi ställa oss bakom svarta tavlan, som stod en bit från ingången. Där tillbringade vi återstoden av timmen. När den „långa“ timmen var slut, fingo vi gå till våra bänkar och där tillbringa rasten.

Undrar just om icke rasten är avsedd till att vara ute i det fria och hämta nya krafter till nästa lästimme, men enligt vår, annars så snälla „magisterns“ mening tycks inte rasten vara avsedd för dylikt ändamål.

Läsningen bedrevs med omsorg från „magisterns“ sida, men med mindre intresse från elevernas. Det var ju huvudsakligen språket, som satte ett stort hinder i vägen. All undervisning skulle ske på riksspråket, och då var det flera som misste intresset för läsningen, enär de icke förstodo det främmande språket. En stor del besökte skolan regelbundet, men andra åter igen stannade hemma, emedan de trodde sig inte kunna lära sig något. Trots alla fel och brister från många sidor i undervisningsplanen, fick man ändå lära sig mera i skolan än vad som lärdes i hemmet (i fråga om bokligt kunskap).

Äntligen kom förlossningens timme. De gamla banden ha krossats, och nu står det också vårt folk fritt att bedriva undervisningen på modersmålet.

Men hur se våra skolhus ut och hur skötes undervisningen? Att sitta i en sal, där de gamla timmerväggarna blott prydas av ett par smutsiga och trasiga kartor, är mindre tilltalande. Golvet och de omålade bänkarna fingo kanske se skurborsten högst ett par gånger under läsåret. Vems var felet? — — Allas!

Det tycks som om vårt folk ännu inte vill släppa den gamla

föreställningen om skolorna och deras betydelse.

En del påstå att kapital till nybyggnad av skolhus saknas. Det kan ju vara sant, men jag hoppas att den starka viljan och den seniga armen icke saknas bland oss estlandssvenskar. Man kunde ju, när medel saknas att bygga nya, offra lite tid och virke och reparera de gamla byggnaderna. Intresset för det sköna skulle på så vis ökas betydligt hos barnen. Även från rent hälsosynpunkt är det nyttigt att i ett hem, och icke minst i en skolsal, iakttaga stor snygghet. Men då kanske en del resonerar som så, att det icke är någon idé för dem att kosta på skolorna, när de icke har några barn. Sådant resonemang tycker jag inte borde förekomma bland oss estlandssvenskar. Vi äro ju så få, och därför behövs allas enhetliga styrka, för att kunna utföra de större företagen. Minnens de gamla kända orden: „enighet ger styrka“.

Det är på det uppväxande släktet framtidens väl och ve beror. Därför är det allas vår plikt (särskilt föräldrarnas och lärarens) att vinlägga oss om barnens uppfostran. När de sedan hunnit till mannaåldern, skola de med glädje minnas sin barndomstid och som vördnad för god och from uppfostran ännu en gång nedlägga en frisk blomsterkrona på våra gräsbevuxna gravar.

Öbo.

VÅR DIALEKT.

(Slut).

Alltnog: vi vill lära oss s k r i f t s v e n s k a n, icke rikssvenskan, ej heller finlandssvenskan. Och detta kan vi endast genom att begagna detta språk i våra skolor, så gott vi kan och förstår. Av samma skäl gör vi anspråk på, att även våra gudstjänster och sammanträden för övrigt, må bjuda på så ren skriftsvenska som möjligt. Men vem

skulle kunna hjälpa oss bättre i detta avssende, än just riksoch finlandssvenskar?! Av dem begär vi få höra „riktig“ svenska, enskilt som offentligt, ej något uppkok på ord, som i bästa fall framkallar munterhet. Det länder vår allmänhet mera till gagn att få höra och läsa svenska, än att utlandssvenskar lära sig rådbråka vår dialekt. Ty lära sig ordentligt densamma lyckas de aldrig fullt. Skulle utlandssvenskar i umgänget med oss, enskilt eller offentligt, undandra oss möjligheten få höra „riktig“ svenska, var och när skulle vi då få tillfälle höra och lära densamma? Och kommer vi någon gång tillsammans med utlandssvenskar, då står vi oss slätt och får till livs det gamla: vad för svenskar, som ej förstå svenska.

Se där orsaken till sakförhållandet, att vi vill höra och begagna högsvenska så ofta omständigheterna det medgiva. Ingen må dock tolka detta sakförhållande som ett uttryck av ringaktning mot vår egen dialekt. Nej! Den kommer ändå till heder och användning i det dagliga livets gärning.

Birkas. Där borde endast och uteslutande skriftsvenskan användas. Det vore orätt av dess lärare att genom användning av vår dialekt — drivjädren må nu vara aldrig så välmenande — minska elevernas möjligheter till förkovran i högsvenskan.

Joel Nyman.

KRING SVENSKBYGDER

REVAL.

FÖRENINGEN

„FRAMÅTS“ UTGIFTER
OCH INKOMSTER 1924.

Inkomster:

Medlemsavg.	Emk. 1.825
Téaftnar m. m.	„ 23.436
	Summa Emk. 25.261

U t g i f t e r :

Gåvor till församl.

fattiga . . . Emk. 22.217

Saldo till 1925 . . . „ 3.044

Summa Emk. 25.261

„Framåt's“ styrelse.

O R M S Ö.

Kommunalrådet har anhållit om tillstånd, att den 15 varje månad få anordna torgdag i Hullo — öns centrum. I avvaktan på höga vederbörandes medgivande anordnades den första „marknaden“ redan den 15 februari. Folk från hela ön, även från fastlandet hade anlänt. Och det köptes och såldes och ortens affärsmän gnugade händerna av pur förtjusning.

Ytterligare ett par tomter hava bivit sålda å „Drottninggatan“ i Hullo och komma i en snarare framtid att bebyggas.

Tisdagen den 17 februari hade S. O. V. möte i Sviby bönehus. Den präktiga lokalen fullsatt med folk. Programmet bjöd på föredrag av fru Klasson och lärarinnan Hollingers, några uppläsningar samt diskussion. Kyrkokören bidrog dessutom med några sångnummer. Allt „annammades“ med största välvilja, icke minst den kära kaffetåren, som tillhandahölls nästan gratis. Och ändå blev der renvinst för den alltid hungriga kassan. Tack, Svibyöor!

Hasseln blommor, fullt utvecklade blommor av båda könen i början av februari! Är inte planen Tellus på villovägar? Men att vi blir utan nötter, det torde vara mer än säkert. Den 21 febr. var det 6—7° C.

Skutägare höllo redan på att rigga upp sina båtar och började intaga last av ved på Reval. Men köldknäppen drar väl ett fult sträck över de vackra beräkningarna.

Det skall en „niftorhetsforening“ (nykterhetsforening) stiftas här. Drivfjädrarna kyrkoherde Klasson och fru. Lycka till! Icke en dag för tidigt. Bara inte det hela stupar på det annars så menlösa hembrygda ölet.

Ungdomar, särskilt småpojkar varnas för slängkälkar, på Aiboländska „iskik“ och ismaskin. I Hullo fick en smågrabb nyckelbenet knäckt av tillställningen. I Nuckö stupade för en del år tillbaka en fullväxt yngling med huvudet i isen och fick hjärnskålen spräckt och dog knall och fall. För farlig leksak!

På sitt senaste möte beslöt härvarande styrelse av S. O. V. utplantera sitt bibliotek ute i byarna. För nämnda ändamål skulle till att börja, tvenne mindre bokskåp förfärdigas.

S J Ö M A N S K U R S E N P Å
O R M S Ö.

Efter genomgången sjömanskurs på Vormsö, under ledning av kapten T. Lindström, hava följande sjömän avlagt skepparexamen: 1. Lars Lindström, 2. Anders Fält, 3. Anders Altström, 4. Johan Lindström, 5. Lars Alström, 6. Johan Hammerman, 7. Anders Lilja, 8. Anders Rosenblad, 9. Johan Sjöman, 10. Johan Alström, 11. Johan Tomsson, 12. Lars Kornblom, 13. Johan Åkerman, 14. Johan Alström, 15. Johan Häggblom, 16. Lars Rönnberg, 17. Anders Nyman, 18. Lars Alros, 19. Lars Hammerman, 20. Hans Mickelin, 21. Hans Friberg, 22. Lars Alström, 23. Hans Alström, 24. Anders Bäckman, 25. Lars Westerberg, 26. Lars Liljeros.

Examenskommitten, som leddes av lotschefen kapten Dampf, bestod av sjökaptenerna Wichmann och Teär.

E N H Ä L S N I N G
FRÅN BRASILIEN.

Det finns estlandssvenskar t. o. m. i Brasilien. Kustbon har letat sig väg ända dit bort och är en mycket kärkommen budbärare från hemlandet för utvandrarna där, som icke kunna glömma det fattiga Nuckö och „svensketen“.

Herr Ruben Engman skriver från Orotino den 30 december 1924 bl. a. följande:

„Huru fort de gå, våra år. 16 år ha gått som en barnlek, sedan jag sade Nuckö farväl. Mycket har jag sett, gjort och glömt, men fäderneslandet, Nuckö och det kära modersmålet glömmar jag aldrig. Härute finns det ej många svenskar att tala med. Därför är det mycket kärt att lilla Kustbon icke glömt oss och ständigt kommer med hemlandstoner. Den påminner oss alltid vår plikt mot modersmålet. Svenskarna här be få tacka för tidningen och hälsa alla svenskar i Estland. Stöd Kustbon, eder egen och enda tidning! Den är en god uppmuntran för oss alla i den dagliga kampen. Eder Ruben Engman“.

K O R K I S.

Biblioteket i Korkis har fått en första handräckning från Riksföreningens för svenskhetens bevarande i utlandet lokalavdelning i Malmö. Genom vänners förmedling har bokantalet sedan fördubblats.

Korkissvenskarna be sent omsider även på detta sätt få säga goda givare ett hjärtligt tack.

A. K-n.

D E N G Å N G N A V E C K A N

I n r i k e s.

Sista veckan avslutades nybyggarnas kongress i Reval. Antogos en hel rad resolutioner. Bland annat önskemålet att grunda en agrarbank för att underlätta anskaffandet av utsäde, konstgödsel och kraftfoder för nybyggarehushåll. Kyrko- och församlingsjordfrågan har sista tiden ofta kommit på tapeten. En hel rad protestskrivelser ha inkommit till riksdagen, vari kategoriskt protesteras mot kyrkjordens delning och övertagandet av hus, vilka äro församlingars egendom. Där sådant förekommit återfordras desamma. En del av protestskrivelserna ha t. o. m. över tusen undertecknare.

Den 16 dennes inträffade i Dorpat en flygolycka, varvid flygmaskinen störtade ned från 150 mtr. höjd och föraren löjtn. Sontag avled ögonblickligen.

Av försvarsminister general Soots tal angående frihetskriget är följande att bemärka: Under kriget voro mobiliserade inalles 74,505 man, förluster i döda 2062 man och sårade 10,105 man. Hela kriget kostade staten nära 8 miljarder mark.

Utrikes.

Lockouten i Sverige, som började i mitten av mars och vilken omfattar 130,000 arbetare har tillsvidare försiggått mera sansat, trots den i gång satta häftiga bolsjevikagitationen. Medlingskommissionen mellan arbetsgivare och arbetare fortsätter sina förhandlingar. Samtidigt eller något senare, har lockouten börjat i Danmark, vari 50,000 man redan från första dagen äro indragna. Det ser verkligen ut som om „kamraterna“ i österled efter målmedvetet och träget arbete så småningom här och där skulle lyckas ställa till ofred. En del tidningar meddela att „österledskamraterna“ offrat tiotals miljoner i guld, blott för att försöka söva in världens arbetareklass i bolsjevikdrömmarnas grönskande skogar. Efter sitt nederlag den 1 dec. här i landet ha dessa riktat sina pilar vida längre över Estlands gränser.

I Tyskland försiggå fortfarande heta debatter om presidentvalen. Icke mindre än 7 kandidater äro redan uppställda. Bland dessa även Feldmarschall Ludendorff. Kommunisterna ha ställvis framfarit så att polisen varit tvungen blanda sig i saken. Så har t. ex. i Halle en sammanstötning förekommit, varvid 7 personer lidit döden på församlingstället.

REDOVISNING

över insamling till „Kustbon“ genom kapten C. A. Wulff.

Arbetaren S. W. Widlund, Rixkö, Hjälmadal sv. kr. 20.—. För den vackra gåvan fram bäres här ett varmt tack.

Av ett förbiseende hade nämnda gåva icke blivit omnämnd i redovisningen i N:o 9.

Redaktionen.

Penningkurser

Revals börs.

24. mars 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1779	1794
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	946
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

	per pund	Emk.	
Hela svin			35—43
Gädda	”	”	25—35
Abborre	”	”	15—20
Strömning	”	”	12—15
Smör	”	”	100—125
Mjök	stop	”	22—23
Gräde	”	”	130—150
Ägg	par	”	14—17
Rägmjöl	pud	”	460—480
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tsetw.	”	120—140

Ved finnes ytterst litet och begäres Emk. 3000.— per famn.

Svenska Odlingens Vänner

anordnar lördagen den 28 mars, kl. 8 e. m.

svensk fest

med bl. a. solosång av operasångaren A. Arder i Köpmannaklubben, Bredgatan 5.

Biljetter erhållas alla dagar Riddareg 3. Festdagen vid kassan.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm

Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

Silkespioner

Rosorna för Norden. Sändas franko hem i Estland i de bästa skära och röda sorter för Emk. 80.— per st.

Begär katalog av fleråriga blomsterväxter. **Julius W. Cox**, Trädgårdsarkitekt, Eslöv, Sverige.

Fiskare!

**Tams, garn,
krokar**

samt

färdiga nät

av alla slag erhållas i Hapsal endast hos

M. Gottkamp

Karrigatan 13, i Holmbergs hus

Obs! Beställningar mottagas.